

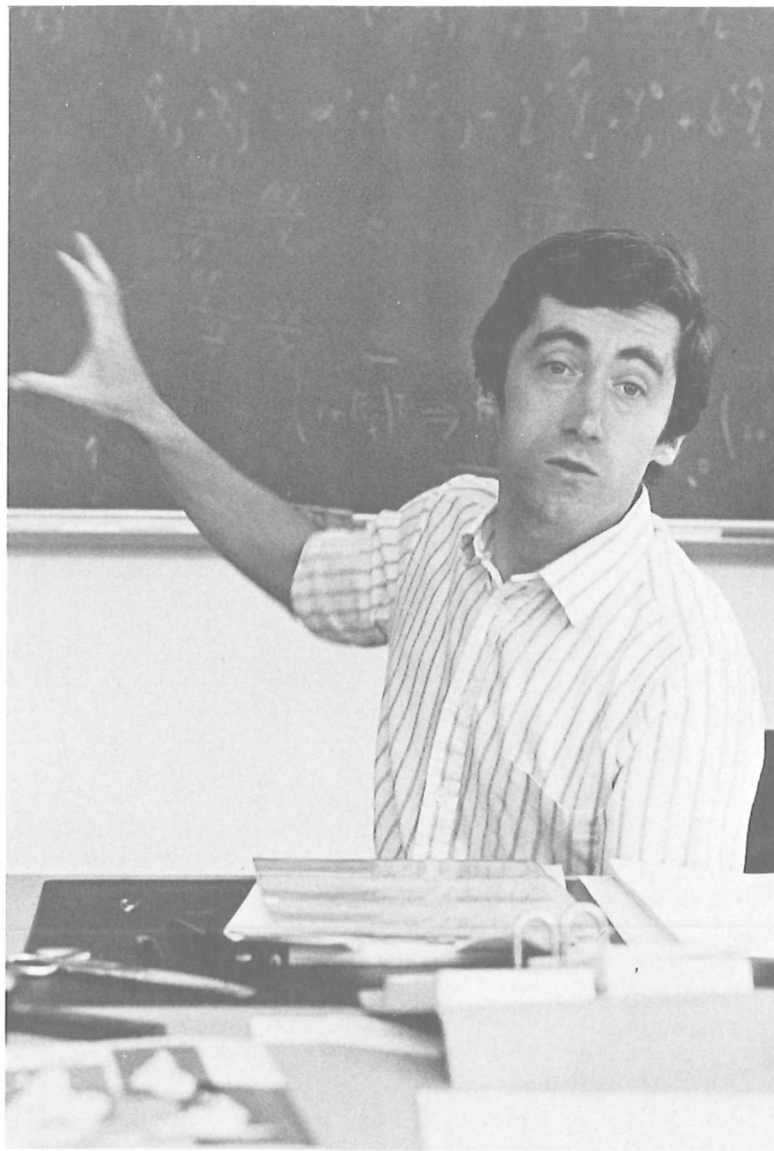
kunstenaren en helpt hen bij hun zoektocht naar een publiek.

5. Een evaluatie van publieksreacties zal, samen met tal van andere factoren, de overheid helpen bij haar verdere beleidsvoering. Maar door de cultuursubsidies exclusief te koppelen aan een kwantitatieve factor (het aantal toeschouwers), zal de kunstenaar slechts gestimuleerd worden tot anticipatie op een te verwachten publieksgedrag. Hij zal verzaken aan zijn eigen subjectiviteit.

6. Door voor elke theaterbezoeker eenzelfde subsidiebedrag uit te keren, wordt volledig voorbijgegaan aan de verschillende behoeften van de theatermakers (en toeschouwers!). Urbanus zal in zijn vuistje lachen: hij heeft op dit moment helemaal geen nood meer aan toelagen voor zijn goed draaiend self-supporting amusementsbedrijfje (waarover geen slecht woord overigens), maar krijgt er nu nog 200 of 500 Fr. per toeschouwer bovenop. Want waarom zou een succesrijke onderneming niet dezelfde steun krijgen als een verlieslatend bedrijf? En wat te denken van die middenstanders in het theater die nu reeds stevast hun keuken aan het 'theateravondje' koppelen? Een kleine omkering van de verhoudingen ligt voor de hand: een avondje tafelen met als entrée een clownerie in het belovende theaterzaaltje door de meesterkok/acteur maakt met de staatssubsidie dit restaurant wel bijzonder aantrekkelijk voor de prijsbewuste fijnproever.

7. Alleen wanneer de gemeenschap zich bij meerderheid uitsprekt (via een referendum bijvoorbeeld) of er geld mag uitgetrokken worden voor 'theater', zou er mogen gesubsidieerd worden. Om de zoveel jaar een referendum voor alle kunsten? En wat zal aan het volk ter stemming voorgelegd worden? Want hét theater bestaat niet, evenmin als dé beeldende kunsten, dé dans of dé muziek. De kunstactiviteit is zo complex dat ze niet in eenduidige generaliserende termen te vatten is. Het multimediale, het achterna hollen van de theorie op de praktijk en de grensvervaging tussen wat ooit de klassieke genres waren, maken het eventuele ja- of neen-antwoord meteen irrelevant. Ook hier weer: er zijn alleen kunstenaars.

8. Een democratie laat zich niet alleen kennen door de wil van de meerderheid, maar evenzeer door het recht van de minderheid. Een democratie die zich beperkt tot referendums en zijn minderheden negeert ("omdat ze nu eenmaal een minderheid zijn. punt. andere lijn") reduceert zichzelf tot rekenkunde en gooit haar levensbeschouwelijke grondslag overboord. Pas als de ge-

Paul De Grauwe
- Foto Herman
Sorgeloos

meenschap middelen vrijmaakt om minderheden, om elk individu ten slotte, tenvolle tot ontplooiing te laten komen, wordt het democratisch ideaal bereikt. Zo zijn theater en opera steeds minderheidskunsten geweest en zullen ze dat waarschijnlijk ook blijven. Nochtans - deze willekeurige selectie mag het duidelijk maken - reikt de invloed en draagkracht van Shakespeare, Molière, Tsjechow, Mozart, Verdi en zovele anderen veel verder dan het indertijd (en nu) bereikte minderheidspubliek.

9. De discussie kan echter volledig opengetrokken worden bij een case study van het Amerikaanse cultuurmodel (giften via het systeem van belastingaftrekbaarheid) en het Europese subsidiëringsmodel. De moeilijke vragen die dan beantwoord dienen te worden zijn: welk geldcircuit komt er in beide modellen vrij voor de kunsten? zijn er indicatoren aanwezig in beide systemen die wijzen op een bepaalde invloed van de financieringswijze op de inhoud van het artistieke werk? welk is de houding van de artiesten in de Verenigde Staten en in Europa

tegenover het eigen en het alternatieve systeem? hoe is de publieksparticipatie aan kunstmanifestaties in beide systemen? etcetera.

10. Inmiddels kan men hier niet anders dan het politieke gevecht met de participatie aangaan, opdat de politisering afgebouwd wordt en het cultuurbeleid de plaats toegemeten wordt die haar toekomt; nl. die van een vitale kracht in de samenleving die in het centrum van de beleidsvoering staat, niet in de marge. Die beleidsvoering moet open zijn, op basis van publieke argumentatie, een parlementaire democratie waardig. De duidelijkheid van de keuzen primeert, niet de zogenaamde objectiviteit. In dit beleid ligt het eerste woord bij de artiesten. Slechts doorheen het samenspel van door artiesten geformuleerde wensen, de artistieke creaties zelf, publieksreacties, perscommentaren, ideologische en filosofische strekkingen kan vermeden worden dat de verantwoordelijke minister de door De Grauwe gevreesde cultuurtsaar zou zijn.

Theo Van Rompuy